

บทที่ 10

บทสรุป

การศึกษา การสร้างสำนึกความเป็นชาติลาวผ่านเพลงปฏิวัติตั้งแต่สมัยต่อต้านฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงการสร้างสำนึกความเป็นชาติที่ปรากฏในเนื้อหาเพลงปฏิวัติลาวตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวและการคงอยู่ของเพลงปฏิวัติลาว

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงปฏิวัติจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาลาว เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเพลงปฏิวัติลาว และประวัติศาสตร์ลาวตั้งแต่ยุคอาณานิคมจนถึงยุคปลดปล่อย พัฒนาการของสำนึกชาติลาว การสร้างสำนึกชาติลาวโดยวิธีการต่างๆ ซึ่งต้องใช้พิจารณาควบคู่กับการสร้างสำนึกชาติลาวที่ปรากฏในเพลงปฏิวัติแต่ละช่วงเวลา เพื่อจะได้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสำนึกชาติลาวในเพลงปฏิวัติอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการสำรวจภาคสนาม โดยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่มใหญ่ๆ ประกอบด้วย กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเพลงปฏิวัติโดยตรง ได้แก่ นักประพันธ์เพลงปฏิวัติ นักร้องเพลงปฏิวัติ กระทรวงแกล่งข้าวและวัฒนธรรม โดยคนกลุ่มนี้สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของเพลงปฏิวัติได้เป็นอย่างดี กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับเพลงปฏิวัติในฐานะผู้ฟัง ซึ่งก็คือ ประชาชนลาวหลากหลายอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งคนกลุ่มนี้สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความนิยม ความรู้สึก สำนึกรักชาติ เมื่อได้ฟังเพลงปฏิวัติได้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักธุรกิจ ข้าราชการ ผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการวิจัยดังนี้

เพลงปฏิวัติได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วงที่ลาวต่อต้านกับฝรั่งเศส โดยเพลงปฏิวัติเป็นเครื่องมือสำคัญที่เผยแพร่อุดมการณ์รักชาติของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว และยังเป็นเครื่องมือในการปลุกกระดมให้ทหารและประชาชน มีความรู้สึกฮึกเหิม มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับฝรั่งเศส เพื่อเรียกร้องเอกราช นับแต่นั้นเพลงปฏิวัติก็มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อชาติลาวเรื่อยมาจนกระทั่งลาวได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์ในปีพ.ศ.2518 หลังจากนั้นรัฐบาลลาวก็ยังส่งเสริมให้ประชาชนลาวฟังเพลงปฏิวัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยพบว่าสำนักชาติลาวในเพลงปฏิวัติมีความเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางการเมืองของลาว เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์การสร้างสรรค์สำนึกความเป็นชาติของลาวผ่านเพลงปฏิวัติ ผู้วิจัยได้นำเพลงปฏิวัติทั้งหมด 94 เพลง มาแบ่งได้เป็น 3 ยุค ดังนี้

1. เพลงปฏิวัติยุคต่อต้านฝรั่งเศส (พ.ศ.2436 - พ.ศ.2497) มีทั้งหมด 11 เพลง
2. เพลงปฏิวัติยุคต่อต้านสหรัฐอเมริกา (พ.ศ.2497 - พ.ศ.2518) มีทั้งหมด 67 เพลง
3. เพลงปฏิวัติในยุคปลดปล่อย (พ.ศ.2518 – ปัจจุบัน) มีทั้งหมด 16 เพลง

เพลงปฏิวัติในยุคต่อต้านฝรั่งเศส ถือเป็นยุคแรกเริ่มของเพลงปฏิวัติ นักแต่งเพลงก็มีเพียงพวกทหารแนวหน้า เพลงที่แต่งออกมาจึงยังมีจำนวนไม่มากนัก เนื้อหาของเพลงก็ยังไม่มีความหลากหลาย สำนึกความเป็นชาติลาวที่ถูกเน้นในเพลงปฏิวัติช่วงนี้ก็คือ “คนอื่น” หรือ ศัตรูของชาตินั่นเอง เหตุผลที่ต้องเน้นศัตรูของชาติก็เป็นเพราะ อยู่ในช่วงที่ต้องระดมพลเพื่อทำสงคราม การเน้นศัตรูนอกจากจะทำให้ลาวเกลียดชังฝรั่งเศสแล้ว ในขณะเดียวกันก็ทำให้คนลาวเกิดความสามัคคี เพราะมีศัตรูร่วมกัน ศัตรูของชาติในเพลงปฏิวัติในช่วงนี้ก็คือฝรั่งเศส โดยสังเกตจากคำที่ใช้ในเพลง เช่น ฝรั่งเศส(คนลาวจะเรียกฝรั่งเศสว่าฝรั่ง) และมีการใช้ถ้อยคำเพื่อให้ประชาชนรู้สึกเกลียดแค้นเมื่อได้ฟัง เช่น ฝรั่งเศสโหดร้าย พวกผีमार พวกต่างด้าว ฯลฯ เพลงจึงเน้นการทำลายฝรั่งเศสดังจะเห็นได้จากคำว่า “ตายดับฝรั่ง” “เกลียดแค้นพวกมาร” เป็นต้น สำนึกชาติลาวอื่นๆ ที่พบในเพลงปฏิวัติยุคนี้ ก็คือ ความสามัคคีของประชาชนลาวในการทำสงคราม และ ความเป็นเอกราชของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนลาวเรียกร้องจากฝรั่งเศส

เพลงปฏิวัติในยุคต่อต้านสหรัฐอเมริกา ถือเป็นยุครุ่งเรืองของเพลงปฏิวัติ นักแต่งเพลงมีมากขึ้น เพลงที่แต่งออกมามีจำนวนมากกว่าสมัยต่อต้านฝรั่งเศสอย่างเห็นได้ชัด เนื้อหาของเพลงก็มีความหลากหลาย ทำให้เห็นว่าเพลงปฏิวัติไม่จำเป็นจะต้องมีเนื้อหาที่เน้นการต่อสู้เสมอไป แต่กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลให้เกิดความรักและความภูมิใจในชาติลาว ตลอดจนสร้างเสริมความรู้สึกที่ดีต่อพันธมิตรของลาวด้วย เช่น การเน้นความงามของธรรมชาติ ความรักของหนุ่มสาว ความสัมพันธ์อันดีกับมิตรประเทศ ฯลฯ แต่สำนึกชาติลาวที่ถูกเน้นเป็นอย่างมากยังคงเป็นศัตรูของชาติ เหมือนยุคต่อต้านกับฝรั่งเศส แต่ศัตรูของชาติเปลี่ยนจากฝรั่งเศสเป็นสหรัฐอเมริกา และความรู้สึกชิงชัง เกลียดแค้นที่แสดงออกในเพลง ก็มีความรุนแรงมากกว่าเพลงปฏิวัติยุคต่อต้านฝรั่งเศส ดังจะเห็นได้จากคำที่ใช้เรียกอเมริกาในบทเพลง เช่น “โจรอเมริกา” “บักกา” “พวกหมาพาล” “พวกจัญไรอ้อปรีย์” ฯลฯ เหตุผลที่เพลงปฏิวัติในยุคนี้เน้น ศัตรูของชาติ เป็นเพราะยังต้องทำสงครามอยู่อย่างต่อเนื่อง และความรุนแรงของสงครามก็เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้สำนึกชาติลาวต่างๆที่ปรากฏในเพลงยุคนี้คือ การเน้นว่าเมืองต่างๆเป็นส่วนหนึ่งของชาติลาว ดังจะเห็นได้จาก เพลง “हनกินท่าแขก” “สะหวันบ้านเรา” ฯลฯ ซึ่งเนื้อหาของเพลงจะเน้น ความสวยงามในธรรมชาติของท้องถิ่น วิถีกรรมอันกล้าหาญของประชาชนในท้องถิ่นที่เคียดสู้อภัยมหาอำนาจ แล้วตอนท้ายของเพลงจะพยายามโยงท้องถิ่นหรือเมืองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชาติลาว ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าขบวนการปลดปล่อยลาวพยายามนิยามว่าแต่ละเมืองเป็นส่วนหนึ่งของชาติลาว เพื่อต้องการให้ประชาชนในแต่ละเมืองร่วมกันต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา เพราะเมื่อเมืองหรือท้องถิ่นถูกทำให้เชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของชาติ การทำเพื่อชาติก็เปรียบเสมือนการทำเพื่อท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ดังนั้นการต่อสู้กับสหรัฐกับอเมริกาเพื่อชาติลาวก็เหมือนการต่อสู้เพื่อท้องถิ่นของตนเช่นกัน การนิยามแบบนี้มีผลอย่างมากต่อการรวมพลังของคนลาวแต่ละเมืองเพื่อต่อสู้ ทำให้ขบวนการปลดปล่อยลาวมีกำลังพลเพิ่มขึ้น

การเน้นความสำคัญของผู้หญิงและบุคคลในหลากหลายอาชีพ ก็เป็นสิ่งที่ถูกเน้นในเพลงปฏิวัติด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากเพลง “แม่หญิงลาวก้าวขึ้น” “สาวเชียงขวางทั้งงามทั้งเก่ง” “แพทย์ปฏิวัติ” ฯลฯ เพลงเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญของผู้หญิง ทำให้เห็นบทบาทของผู้หญิงที่มีส่วนร่วมในการปฏิวัติ มีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำไร่ หรือการแบกปืนไปรบกับศัตรู การเน้นบทบาทของผู้หญิงเป็นเพราะ การทำสงครามกับสหรัฐอเมริกานั้น ขบวนการปลดปล่อยลาวมีกำลังพลน้อย และต้องรบกับชาวลาวด้วยกันคือลาวฝ่ายขวา จึงต้องอาศัยกำลังของผู้หญิงในการร่วมรบ ไม่เพียงแต่การยกย่องผู้หญิงเท่านั้น บทบาทของคนอาชีพต่างๆก็ได้รับการยกย่องเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากเพลง “กรรมกรชาวนา” “อ้ายช่างแสง” ฯลฯ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับคนกลุ่มต่างๆในการทำหน้าที่ของตนเพื่อให้การทำสงครามบรรลุผลนั่นเอง

การเน้นความเท่าเทียมกัน และภราดรภาพของทุกชนชาติ ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ก็ปรากฏอย่างชัดเจนในเพลงปฏิวัติหลายเพลง เช่น เพลง “เผ่าลาวเอ๋ย” “เพลงแดนแห่งอิสระ” เป็นต้น ซึ่งความเท่าเทียมกัน และภราดรภาพเป็นสิ่งที่ขบวนการปลดปล่อยลาวให้ความสำคัญ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆเป็นประชากรส่วนใหญ่ในเขตปลดปล่อย เพื่อต้องการให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆเป็นกำลังสำคัญในการทำสงครามกับสหรัฐอเมริกา ขบวนการปลดปล่อยลาวจึงต้องนิยามว่า กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆล้วนเป็นลาวเหมือนกัน มีความเท่าเทียมกัน และเป็นพี่น้องกัน

การนำของขบวนการปลดปล่อยลาว เป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในแต่ละเพลงอย่างแยบยล ดังปรากฏในเพลง “ชีวิตใหม่” “งามอุดมไชย” “น้ำตาแม่” ฯลฯ เพลงดังกล่าวไม่ได้กล่าวถึงพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและการนำของพรรคฯเป็นหลักก็จริง แต่ก็พยายามแทรกหรือเชื่อมโยงบางประโยคที่

เป็นการนำของพรรค เป็นการแสดงให้เห็นว่าพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นศูนย์กลางจิตใจของคนลาว นำพาลาวให้ได้รับชัยชนะ

ความสามัคคี เอกราช สันติภาพ เป็นสิ่งที่ถูกเน้นจนเป็นเรื่องปกติของเพลงปฏิวัติไปแล้วเกือบทุกเพลงจะต้องกล่าวถึง เพราะการทำสงครามต้องอาศัยความร่วมมือกัน ความสามัคคี โดยมีจุดมุ่งหมายคือ การได้รับเอกราช และเพื่อให้ประเทศชาติมีสันติภาพ

เพลงปฏิวัติในยุคปลดปล่อย หลังปี พ.ศ.2518 เป็นต้นมา ประเทศลาวเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยม มีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเพียงพรรคเดียวที่ปกครองประเทศ สงครามอันยาวนานกับมหาอำนาจก็มาถึงจุดสิ้นสุด แต่เพลงปฏิวัติที่ถือกำเนิดมาจากสงครามยังคงมีบทบาทในสังคมลาว ยังมีการแต่งเพลงปฏิวัติใหม่ๆออกสู่สังคมเสมอ แต่เพลงที่แต่งออกมามีไม่มากเท่ากับยุคต่อต้านสหรัฐอเมริกา สำนักชาติลาวในยุคนี้ไม่ได้เน้นเรื่องใดเป็นพิเศษ แต่ความเปลี่ยนแปลงสำนักชาติลาวที่เห็นได้ชัดก็คือ ศัตรูของชาติ เพราะในยุคต่อต้านฝรั่งเศสและยุคต่อต้านสหรัฐอเมริกา เพลงปฏิวัติถูกเน้นเรื่องศัตรูของชาติเป็นอย่างมาก และมีความเข้มข้นขึ้นตามลำดับ

แต่ในยุคนี้ศัตรูของชาติไม่ปรากฏในบทเพลงอีกต่อไป อาจเป็นเพราะไม่มีสงครามแล้วไม่ต้องการกำลังพลในการสู้รบ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเน้นศัตรูของชาติ เนื้อหาของเพลงปฏิวัติในยุคนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ในระดับชาติระหว่างลาว กับ กัมพูชา เวียดนาม(ในนามอินโดจีน) ในฐานะเพื่อนที่ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กันมาจนได้รับเอกราช รวมไปถึงจีนและโซเวียตที่ได้ให้ความช่วยเหลือขบวนการปลดปล่อยลาวกับสหรัฐอเมริกา และยังเป็นประเทศที่มีแนวคิดสังคมนิยมเหมือนกัน นอกจากนี้เพลงปฏิวัติยังให้ความสำคัญกับพรรคประชาชนปฏิวัติลาวมากขึ้นอีกด้วย ดังจะเห็นได้จาก เพลงสรรเสริญพรรค เพลงจดจำบุญคุณพรรค ซึ่งแต่ละเพลงล้วนเน้นความสำคัญของพรรคในฐานะผู้นำพาชาติลาวให้ได้รับเอกราช ประชาชนลาวทุกคนควรจดจำว่าพรรคมีบุญคุณต่อประเทศชาติ ถือเป็นการสร้างความชอบธรรมในการปกครองประเทศอีกด้วย เพราะลาวมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเพียงพรรคเดียวที่มีอำนาจในการปกครองประเทศ อีกทั้งระบอบการปกครองก็เปลี่ยนมาเป็นสังคมนิยมที่ไม่มีสถาบันพระมหากษัตริย์อีกต่อไป ซึ่งทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวอาจไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในการปกครองประเทศ

ปัจจุบันรัฐบาลลาวยังคงให้ความสำคัญกับเพลงปฏิวัติอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะเพลงปฏิวัติเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้รักษาพลังและอำนาจของรัฐ รัฐจึงมีนโยบายเผยแพร่เพลงปฏิวัติตามสื่อต่างๆอย่างเต็มที่ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือเพลง ฯลฯ แต่ด้วยบริบทต่างๆของสังคมลาวที่เปลี่ยนไป ส่งผลกระทบต่อเพลงปฏิวัติ เพราะปัจจุบันลาวไม่ต้องทำสงครามอีกต่อไป เมื่อมีการ

เผยแพร่เพลงปฏิวัติตามสื่อต่างๆ ทำให้ประชาชนฟังแล้วไม่รู้สึกลึกซึ้ง โดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ที่ไม่ได้รับรู้ชีวิตในภาวะสงคราม เมื่อฟังเพลงปฏิวัติแล้วอ้อมไม่เกิดความรู้สึกซาบซึ้งแต่อย่างใด ต่างกับคนที่มียุขประมาณ 40 ปี ขึ้นไป เมื่อฟังเพลงปฏิวัติก็จะหวนนึกถึงชีวิตในช่วงสงคราม ที่เต็มไปด้วยความยากลำบากต่างๆ เมื่อฟังเพลงปฏิวัติจึงรู้สึกซาบซึ้งใจ

การเข้ามาของเพลงไทยและเพลงต่างชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างมากต่อพลังของเพลงปฏิวัติ ด้วยเหตุที่ลาวมีพรมแดนที่ติดกับไทย ทำให้สามารถรับสัญญาณวิทยุ และโทรทัศน์ของไทยได้ ภาษาไทยก็ไม่ใช่ปัญหาต่อการรับรู้ของคนลาว สื่อวิทยุและโทรทัศน์ของไทยก็มีความหลากหลายมากกว่าของลาว ทำให้คนลาวนิยมสื่อไทยเป็นอย่างมาก ทั้งละคร ข่าว รายการสารคดีต่างๆ ฯลฯ โดยเฉพาะเพลงไทย ซึ่งมีให้เลือกฟังหลากหลายแนว เพลงแนวไหนที่กำลังได้รับความนิยมในสังคมไทย ทางฝั่งลาวก็จะได้รับความนิยมด้วยเช่นกัน ทั้งเพลงสตริงวัยรุ่น เพลงลูกทุ่ง เพลงเพื่อชีวิต สังเกตได้จากแผงเทปของลาว ซึ่งจะเต็มไปด้วยเพลงไทย คนลาวก็จะนิยมซื้อไปร้องและฟังกันอยู่เสมอ หรือตามแหล่งสถานบันเทิงต่างๆ ทั้งคาราโอเกะ ผับ ซึ่งเป็นแหล่งรวมวัยรุ่นของลาว ก็นิยมเล่นเพลงไทย เพลงสากล มากกว่าเพลงลาว ทำให้รัฐบาลลาวตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีการดำเนินนโยบายบังคับให้สถานบันเทิงต่างๆ เปิดเพลงต่างชาติได้ไม่เกินร้อยละ 30 แต่ในทางปฏิบัติกลับทำได้ยากและยังคงเป็นปัญหาอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเพลงไทยได้รับความนิยมในลาวสูงมาก แม้แต่เพลงลาวสมัยใหม่ที่ไม่ใช่เพลงปฏิวัติก็ไม่ได้ได้รับความนิยมเท่ากับเพลงไทย ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่เพลงปฏิวัติจะไม่ค่อยได้รับความนิยมเท่าที่ควร

ความล้าสมัยของสื่อลาวก็มีส่วนทำให้พลังของเพลงปฏิวัติลดลง ทุกวันนี้คลื่นวิทยุสามารถเผยแพร่เพลงปฏิวัติได้กว้างขวาง เพราะประชาชนลาวนิยมฟังรายการวิทยุทั้งระบบเอฟเอ็มและเอเอ็ม โดยเฉพาะระบบเอเอ็มเป็นคลื่นที่เผยแพร่เพลงปฏิวัติมากที่สุด ประชาชนลาวที่อยู่ในแขวงที่ห่างไกลก็สามารถรับฟังเพลงปฏิวัติได้ แต่สำหรับสื่อโทรทัศน์ไม่ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่เพลงปฏิวัติเท่าใดนัก เพราะคนลาวไม่นิยมดูรายการโทรทัศน์ของลาวแต่หันไปดูรายการโทรทัศน์ของไทยเป็นส่วนใหญ่ เหตุผลที่รายการโทรทัศน์ลาวไม่ได้รับความนิยมเพราะรายการที่นำเสนอไม่มีความหลากหลาย รายการเดิมๆ ฉายซ้ำไปซ้ำมา เมื่อโทรทัศน์ลาวไม่ได้รับความสนใจ ทำให้เพลงปฏิวัติที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ในช่วงโฆษณาของแต่ละรายการไม่ได้รับความสนใจตามไปด้วยเช่นกัน

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาในข้างต้นส่งผลให้พลังในการสร้างสำนึก “ชาติลาว” ของเพลงปฏิวัติลดลง ไม่มีพลังเหมือนในยุคต่อต้านมหาอำนาจ แต่เพลงปฏิวัติในยุคปัจจุบันกลับถูกใช้ในทิศทางของความบันเทิงมากขึ้น เพราะมีบริษัทค่ายเทปขอซื้อลิขสิทธิ์เพลงปฏิวัติจากรัฐบาล นำมา

เรียบเรียงดนตรีและขับร้องใหม่ และบันทึกลงแผ่นซีดี วีซีดี วางจำหน่าย ถือเป็น การสร้างสีสันใหม่ให้กับเพลงป๊อปปูล่า และเพลงที่ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีทำเต็มประกอบเพลงอย่างสนุกสนาน เพลงป๊อปปูล่ามักจะถูกเปิดในงานรื่นเริงต่างๆ เช่นงานเลี้ยงต่างๆ งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ คนฟังมักจะเน้นความสนุกสนานของเพลงป๊อปปูล่ามากกว่าที่จะฟังเพื่อจิตสำนึกรักชาติ ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าปัจจุบันเพลงป๊อปปูล่าถูกใช้เพื่อความบันเทิงและการค้า มากกว่าที่จะมีพลังในการสร้างสำนึกชาติลาวเหมือนเมื่อสมัยสงคราม

เห็นได้ชัดว่าในขณะที่รัฐบาลลาวพยายามสืบทอดเพลงป๊อปปูล่า แต่กระแสโลกาภิวัตน์ได้เบียดขับเพลงป๊อปปูล่าออกไปจากพื้นที่ทางสังคมของลาวได้มาก โดยเฉพาะกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาจากประเทศไทย ทั้งนี้ก็เพราะมรดกทางประวัติศาสตร์ เช่น ภาษา ศาสนา และความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ได้ทำให้ไทยมีอิทธิพลต่อลาวมาก อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมไทยในปัจจุบันก็ได้รับอิทธิพลตะวันตกอย่างเข้มข้น ดังนั้น การรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากไทยจึงทำให้ลาวได้รับอิทธิพลตะวันตกตามไปด้วย วัฒนธรรมการฟังเพลงของชาวลาวจะคล้ายกับคนไทยมาก คนลาวชอบฟังเพลงไทย ทั้งเพลงสากล เพลงลูกทุ่ง ทำให้เพลงป๊อปปูล่าได้รับความสนใจน้อยลง อย่างไรก็ตาม เพลงป๊อปปูล่าจะยังคงอยู่คู่กับสังคมลาวต่อไปอีกนานทีเดียว เพราะเพลงป๊อปปูล่าเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังและความชอบธรรมในการปกครองประเทศให้กับพรรคประชาชนป๊อปปูล่า รวมถึงเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้กับชาติลาวด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า กระแสโลกาภิวัตน์ไม่เพียงแต่กระทบต่ออิทธิพลของเพลงป๊อปปูล่าโดยตรงเท่านั้น แต่ย่อมส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของชาติลาวด้วย เช่น ชาวลาวซึ่งใช้เทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ๆ จะรับรู้ตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโลกภายนอกมากขึ้น และมีความคิดแบบปัจเจกชนนิยม-เสรีนิยมมากขึ้น จนความรู้สึกผูกพันกับชาติลาวเปลี่ยนไป รวมทั้งมีความต้องการที่จะอพยพไปทำงานในประเทศอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย มากขึ้น ขณะเดียวกันการหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติทำให้เกิดการประดิษฐ์ประเพณี (invention of tradition) เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวอย่างมากมาย จนทำให้วัฒนธรรมลาวเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ในบริบทที่มีการขยายตัวของการท่องเที่ยวนี้ อัตลักษณ์ของชาติลาวจะมีความตื่นไหวไหวมากขึ้น ไม่หยุดนิ่งตายตัว อีกทั้งลักษณะที่เป็นพหุวัฒนธรรมของชาติลาวก็จะปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นด้วย เพราะแต่ละเมืองจะสร้าง “จุดขาย” ที่ต่างกันเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันอัตลักษณ์ลาวถูกสร้างเพื่อขายให้นักท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัดในหลายเมือง เพราะมีชาวต่างชาตินิยมท่องเที่ยวในลาวมากขึ้น เช่น หลวงพระบางซึ่งกลายเป็นมรดกโลกนั้น ถูกสร้างให้มีอัตลักษณ์เป็นเมืองแห่งพุทธศาสนา มีการดักบาตรข้าวเหนียวที่มีชื่อเสียง หรือ เชียงขวางก็จะถูกเน้นว่า เมื่อมาเชียงขวาง

ก็ต้องไปคุงุ่ไห่ห็น คูล้ำด่างๆที่นักรบลาวใช้เป็นนฐานทัพอู้กับสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะถ้าที่
ประชาชนลาวจำนวนมากถูกทหารอเมริกันฆ่าตายพร้อมกัน หรือเมื่อมาเข็อนแขวงสะหวันนะเขตก็
ต้องไปไหว้พระชาตอึ้งฮัง ทำให้เห็นว่ามรดกทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของลาวถูกขาย
เพ็อนักท่องเที่ยว และมีความสำคัญต่อชาวลาในแง่ที่เป็นแหล่งรายได้ มากกว่าจะมีความหมาย
ในทางจิตใจ

ในสภาวะที่รัฐบาลลาวยังคงเน้นความเป็นชาติในความหมายเดิมเพ็อรักษาอำนาจของพรรค
เอาไว้ แต่มีความถี่นไห่ของอตัลักษณ์ที่เก็ดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ พร้อมกับการได้รับอิทธิพลจาก
วัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข็ามาเก็ดขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวและการขยายตัวของ
เศรษฐกิจในระบบทุนนิยม อาจจะส่งผลให้ลาวเก็ดปัญหาวิกฤตอตัลักษณ์ในอนาคตอันใกล้ เช่น
พรรคประชาชนปฏิวัติลาว เน้นชาติลาวที่คนลาวมีความเสมอภาคและภราดรภาพ แต่เมื่อทุนนิยม
เข็มขึ้นขึ้น ก็เก็ดการแตกตัวทางชนชั้น มีคนรวย คนจน มีกลุ่มทุนต่างชาติเข็มาเก็ดมาขาย จน
ชาวลาเองตระหนักว่าความเสมอภาคและภราดรภาพเป็นเพียงภาพลวงตา ในขณะที่อตัลักษณ์ทาง
วัฒนธรรมจะมีพลวัตหรือความถี่นไห่มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างอตัลักษณ์ใหม่ ๆ อย่าง
หลากหลาย และมีการต่อสู้อตอบโต้ ปะทะ ประสานในเชิงความหมาย ว่าอะไรคือความเป็นชาติลาว
โดยไม่มีคำตอบใดเป็นคำตอบที่ตายตัวอีกต่อไป

แนวโน้มนึงที่อาจจะเก็ดขึ้นในอนาคตก็คือ ชาวลาส่วนที่ตกอยู่ในสภาพเสียเปรียบใน
ท้องถิ่นต่าง ๆ จะพยายามสร้างอตัลักษณ์ของท้องถิ่นเพ็อประโยชน์ในการต่อรองในเรื่องสิทธิหรือ
อำนาจในการจัดการทรัพยากรตลอดจนศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน ล้ำนิกท้องถิ่นนิยมที่
เก็ดขึ้นอาจมีทั้งท้องถิ่นนิยมแบบที่เห็นท้องถิ่นเป็นส่วนนึงของชาติ และท้องถิ่นนิยมแบบที่
ปฏิเสธชาติ ขึ้นอยู่กับว่าความหมายของ “ชาติ” จะเอื้อต่อชีวิตที่ดีและสามารถตอบสนองความรู้สึก
นึกคิดของของคนในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด การต่อสู้อตอบโต้ ปะทะ ประสานในเชิง
ความหมายเกี่ยวกับ “ชาติ” และ “ท้องถิ่น” จึงเป็นเรื่องของอนาคตที่น้าสนใจซึ่งน้าที่จะต้องจับตาดู
ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในประเทศลาอย่างใกล้ชิดต่อไป